

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 2TdoV/8/2019
Identifikačné číslo spisu: 9515100096
Dátum vydania rozhodnutia: 12.01.2022
Meno a priezvisko: JUDr. Pavol Farkaš
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2022:9515100096.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu JUDr. Pavla Farkaša a sudcov JUDr. Petra Hatalu, JUDr. Juraja Klimenta, JUDr. Martina Bargela a JUDr. Jany Serbovej v trestnej veci obvineného Y. L. a spol., pre obzvlášť závažný zločin úkladnej vraždy podľa § 144 ods. 1, ods. 2 písm. c), písm. f) Tr. zák. a iné, prerokoval na neverejnom zasadnutí konanom 12. januára 2022 v Bratislave dovolanie obvinenej A. A., podané prostredníctvom obhajcu JUDr. Igora Ribára, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 22. februára 2017, sp. zn. 6 To 4/2016, a takto

rozhodol:

Podľa § 382 písm. c) Tr. por. dovolanie obvinenej A. A. odmieta.

Odôvodnenie

Špecializovaný trestný súd, pracovisko Banská Bystrica (ďalej aj „súd prvého stupňa“ alebo „súd“) rozsudkom z 12. februára 2016, sp. zn. BB-4T/22/2015 uznal obvinenú A. A. (spolu s ďalšími obvinenými) za vinnú v bode 1/ rozsudku z obzvlášť závažného zločinu úkladnej vraždy podľa § 144 ods. 1, ods. 2 písm. f) Tr. zák. spáchaný formou účastníctva ako pomocník podľa § 21 ods. 1 písm. d) Tr. zák., a to na skutkovom základe, že

1/ v presne nezistenom čase pravdepodobne v polovici mesiaca marec 2007 A. A. v snahe podvodným spôsobom získať a následne predať rodinný dom na ul. V. č. X v F., ktorého vlastníkom bol v tom čase U. E., nar. XX.XX.XXXX, požiadala Y. L., aby mu za finančnú odmenu zabezpečil v Žilinskom kraji ubytovanie, ale za takých podmienok, že sa do svojho domu už nikdy nevráti a potom ako sa takéto ubytovanie nepodarilo zabezpečiť Y. L. spoločne s R. Y., v presne nezistenom dni v mesiaci marec 2007 v byte A. A. jej navrhli, že najlepšou alternatívou bude, ak U. E. zmizne navždy, s čím A. A. súhlasila pod podmienkou, že ak už vyplatí peniaze, tak chlap musí byť definitívne mŕtvy, a preto za týmto účelom o pár dni neskôr vyplatila Y. L. a R. Y. finančnú odmenu v sume 1.500.000 Sk (v prepočte 49.790,80 €) a následne Y. L. spoločne R. Y. v Hypermarkete spoločnosti M., a.s., F. v T. zakúpili lano a 3 ks 20 kg posilňovacích kotúčov, následne R. Y. zabezpečil Y. Š., C. Š. a Y. Š., ktorí mali zobrať U.

E. z jeho rodinného domu a previesť na dohodnuté miesto, a preto všetci traja v presne nezistený deň koncom mesiaca marec 2007, pravdepodobne 31.03.2007 vycestovali na osobnom motorovom vozidle zn. AUDI, ev. č. V. XXX E. do F., pričom cestou sa telefonicky Y. Š. dohodol s Y. L. na stretnutí na parkovisku pri reštaurácii E. v F. - T., kam prišli v čase okolo 21.30 hod., kde sa stretli s R. Y. a Y. L., ktorý im dal pokyn vytiahnuť za každú cenu aj za použitia násilia „chlapíka“ z domu a po takto rozdelených úlohách sa Y. Š., ktorý viedol predmetné motorové vozidlo, spoločne s C. Š. a Y. Š. presunuli na ul. V. č. X v F. k rodinnému domu U. E., následne C. Š. a Y. Š. z vozidla vystúpili, vošli cez odomknutú bránu na dvor rodinného domu, pristúpili k vchodovým dverám a za pomoci plochého skrutkovača C. Š. vylomil vchodové dvere, vošiel do domu, kde uvidel na posteli spiaceho U. E., ktorého uchopil, zatriasol s ním so slovami „vstávajúte toto je policajná akcia“, čo U. E. rešpektoval a spoločne vyšli z domu von, kde ich pri dverách čakal Y. Š., ktorý po celý čas dával pozor a obaja ho naložili do motorového vozidla tak, že si ho posadili na zadné sedadlá medzi seba s pokynom, aby si dal hlavu dole a pozeral do zeme, s vozidlom z miesta odišli, pričom prešli okolo vozidla zn. Škoda Fabia modrej farby, ev. č. F. XXXAJ, v ktorom čakali Y. L. a R. Y., a na svetelné znamenie sa spoločne presunuli po diaľnici D1 do T. F., kde zišli z diaľnice, pokračovali po ceste smerom na F., kde presne na nezistenom mieste odbočili z cesty II. triedy na poľnú cestu, kde zastali a C. Š. a Y. Š. preložili U. E. do vozidla zn. Škoda Fabia k Y. L. a R. Y., za čo Y. L. odovzdal Y. Š. vopred dohodnutú odmenu 150.000 Sk, (v prepočte 4979,09 €), z ktorej následne odovzdal 100.000 Sk (v prepočte 3.319,39 €) C. Š. a tento z uvedenej sumy dal Y. Š. 30.000 Sk (v prepočte 995,82 €), následne sa Y. L. a R. Y. spoločne s U. E. motorovým vozidlom zn. Škoda Fabia toho istého dňa v čase okolo 24.00 hod. presunuli k tzv. F. R. pri obci Y, kde s vozidlom zastavili na okraji hrádze, R. Y. vytiahol U. E. z vozidla a ho priviedol k okraju hrádze, Y. L. z vozidla vybral lano a tri kotúčové závažia, jedným koncom lana obmotal závažia, druhý koniec lana podal R. Y., ktorý ho omotal okolo pása U. E. a potom Y. L. posunul závažia smerom nadol do vody a súčasne R. Y. posotil U. E. do vody, kde sa U. E. v približne v 10 metrovej hĺbke utopil.

Súd prvého stupňa za to obvinenej A. A. uložil podľa § 144 ods. 2 Tr. zák., § 38 ods. 2, ods. 7 Tr. zák., § 37 písm. h), písm. m) Tr. zák., § 42 ods. 1 Tr. zák. súhrnný trest odňatia slobody vo výmere 25 (dvadsaťpäť) rokov, na ktorého výkon bola zaradená do ústavu na výkon trestu s maximálnym stupňom stráženia [§ 48 ods. 3 písm. b) Tr. zák.]. Súčasne súd podľa § 42 ods. 2 Tr. zák. zrušil výrok o súhrnnom treste u obvinenej A. A. uložený rozsudkom Okresného súdu Bratislava II zo 4. júla 2012, sp. zn. 2T/9/2010 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Bratislave z 12. júna 2013, sp. zn. 3To/19/2013, ako aj ďalšie rozhodnutia na tento výrok obsahovo nadväzujúce, pokiaľ vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo zrušením, stratili podklad. Taktiež jej podľa § 76 ods. 1, § 78 ods. 1 Tr. zák. uložil ochranný dohľad na 3 (tri) roky.

Proti tomuto rozsudku podali obvinená A. A. (spolu s ďalším obvineným, o ktorého dovolaní bolo rozhodnuté v roku 2017) a prokurátor Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky (ďalej len „prokurátor“) odvolania, ktoré Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „odvolací súd“) uznesením z 22. februára 2017, sp. zn. 6 To 4/2016 podľa § 319 Tr. por. zamietol.

Proti uzneseniu najvyššieho súdu podala obvinená A. A., prostredníctvom zvoleného obhajcu JUDr. Igora Ribára, dovolanie z dôvodov uvedených v § 371 ods. 1 písm. c), i), k) Tr. por. s tým, že zásadným spôsobom bolo porušené právo na obhajobu, rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia a proti obvinenému sa viedlo trestné stíhanie, hoci bolo neprípustné.

Obvinená vzhľadla porušenie práva na obhajobu zásadným spôsobom v neprečítaní listinných dôkazov (svedecké výpovede Y. L.) a v neprehratí DVD nosiča zachytávajúceho previerku výpovede obžalovaného Y. L. ako svedka napriek tomu, že predstavovali kľúčovú obranu obvinenej. Predmetné dôkazy vyvracali výpovede obžalovaného Y. L., ktoré uskutočnil v procesnom postavení obvineného, resp. obžalovaného. Odvolací súd sa k tejto námietke nevyjadril.

Obvinená v ďalšej časti rozviedla dôvody neakceptovania názoru o nemožnosti konfrontovania obžalovaného Y. L. s vlastnými svedeckými výpoveďami. Nebyť svedkom vo vlastnej veci je na ochranu práv obžalovaného, ktorý bol vypočutý aj ako svedok. V danom prípade sa nevedlo dokazovanie o vine obžalovaného Y. L., a preto vykonaním navrhnutých dôkazov by sa nezasiahlo do jeho práv. Čl. 6 Dohovoru o ľudských právach a základných slobodách (ďalej len „Dohovor“) nepriznáva osobitné práva bývalým obvineným, právoplatne uznaným za vinných, ohľadne svedeckej výpovede ku skutku, pre ktorý boli obvinení. Opačný prístup by mohol viesť k nestíhaniu páchatel'ov trestných činov, prípadne k justičnému omylu (mutatis mutandis rozhodnutie ESĽP vo veci Dieter Wanner proti Nemecku z 22. novembra 2018). Svedka alebo obvineného vytvára priebeh skutku, nie predvolanie vypovedať ako svedok alebo obvinený. Naplnenie znakov skutkovej podstaty trestného činu je nemenná skutočnosť, ktorú nezmení nesprávne procesné postavenie v trestnom konaní. Y. L. vystupoval pri jednotlivých výpovediach vždy ako osoba podozrivá zo skutku, ku ktorému vypovedal, pričom popisoval aj páchanie vlastnej trestnej činnosti, t. j. neuvádzal iba skutočnosti o trestnom čine podľa § 127 ods. 1 Tr. zák. Nepoužitelnosť jeho výpovede spôsobili orgány činné v trestnom konaní postupom contra legem, čo však nemôže byť na neprospech odsúdeného. V prípade akceptovania daného stavu by hrozil vznik precedensu, že orgány činné v trestnom konaní by postupom contra legem mohli rozhodnúť o použiteľnosti jednotlivých dôkazov, čím by došlo k popretiu účelu trestného konania. Y. L. dobrovoľne vypovedal o trestnej činnosti, neprípustnosť výsluchu ako svedka nenamietal, pričom obsahom zápisnic sú jeho vyjadrenia ku konkrétnym skutočnostiam, ktoré sú významné na konfrontáciu s obsahom iných dôkazov.

Obvinená sa nestotožnila ani s rozhodnutím Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 3. októbra 2018, sp. zn. 1 TdoV 9/2017, v ktorom sa dovolací súd zaoberal predmetnou procesnou situáciou, z dôvodu neudržateľnosti výberu časového obdobia použitia dôkazu zo strany orgánov činných v trestnom konaní a súdov a možného povzbudenia podozrivých osôb vystupujúcich v procesnom postavení svedka k uvádzaniu nepravdivých tvrdení bez akýchkoľvek následkov. V nadväznosti na závery rozhodnutia dovolacieho súdu obvinená uviedla, že prípustnosť dovolania vyvodzuje z nevykonania dôkazov. Skúmanie ne/prípustnosti vykonania dôkazov je sekundárnou otázkou. Opačný postup by z preskúmania porušovania práva na obhajobu v dovolacom konaní vylúčil všetky prípady nevykonania návrhov na dokazovanie.

Porušenie práva na obhajobu nastalo absenciou riadneho odôvodnenia výroku o vine a treste obvinenej zo strany odvolacieho súdu. Súd nižšieho stupňa založili odôvodnenie viny obvinenej na citácii vyabstrahovaných dôkazov svedčiacich v jej neprospech, pričom nedostatočne uviedli, akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov spravovali. Oba sudy sa následne odmietli vyrovnáť s rozhodnými námietkami týkajúcimi sa Y. L., pri zohľadnení ktorých by nedospeli k záveru o spáchaní skutku obvinenou. Odvolací súd nereflektoval na skutočnosti oslabujúce hodnovernosť Y. L., resp. preukazujúce účelovosť jeho výpovede napriek tomu, že jediná usvedčujúca výpoveď musí byť podporená ďalšími hodnovernými dôkazmi. Bez ďalšieho dôkazu nie je možné založiť vinu ani na výpovedi tzv. korunného svedka. Z dôvodu absencie reakcie na argumentáciu obvinenej nenaplnilo rozhodnutie odvolacieho súdu požiadavky zákonného odôvodnenia, čím došlo k porušeniu práva obvinenej na obhajobu.

Dovolací dôvod naplnila aj nesprávna aplikácia zásady in dubio mitius namiesto zásady in dubio pro reo. Súd vychádzal zo subjektívneho presvedčenia, že ak sa obvinená aktívne podieľala na predaji rodinného domu poškodeného a vyriešení jeho odsťahovania, nemala problém sa podieľať na jeho vražde. Argumentácia súdu ohľadne súhlasu obvinenej s vraždou mala byť najpresvedčivejšia, aby nevznikli pochybnosti o svojvôli voľného hodnotenia dôkazov. Medzery v dôkaznej situácii nemôže súd vyplňať subjektívnymi úvahami.

V rámci dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por. namietla, že právna veta ohľadne obvinenej nemá odraz v popise skutku, pričom skutkové okolnosti vzbudzujú pochybnosti o svojej správnosti. Zo skutkovej vety nevyplýva popis zavinenia, motívu a pomoci zo strany obvinenej. Z dokazovania je zrejmé, že pôvodným úmyslom obvinenej bolo prostredníctvom Y. L. a spol. zabezpečiť poškodenému ubytovanie tak, aby sa nemohol brániť proti predaju domu. V skutkovej vete je vyjadrený

úmysel spáchať trestný čin podvodu. Popis skutku, smerujúci k úmyslu získať majetkový prospech podvodom, sa subjektívne neviaže na úmysel spáchať trestný čin vraždy. Ak sa na úmyselnom usmrtení podieľali viaceré osoby, z ktorých niektorí majú vopred uváženú pohnútku a niektorí nemajú, tí bez pohnútky nemôžu byť zodpovední za trestný čin úkladnej vraždy. Súčasne mal byť obligatórnou náležitosťou skutkovej vety priamy opis pomoci obvinenej, a to aj z dôvodu odlišenia pomoci na trestnom čine úkladnej vraždy od pomoci neprekazenia trestného činu, ktorý najbližšie vyplýva z popisu skutku.

K dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. k) Tr. por. obvinená uviedla, že sa nikdy výslovne a platne nevzdala zásady špeciality v rámci vydávacieho konania v Rakúskej republike. Bez dodatočného súhlasu vykonávacieho štátu bolo jej trestné stíhanie v predmetnej trestnej veci neprípustné, preto navrhovala jeho zastavenie. Jej tvrdenia podporoval návrh prokurátora z 19. júna 2012, sp. zn. VII/1 Gv 179/11, v ktorom zastával názor o potrebe vydania nového európskeho zatýkacieho rozkazu z dôvodu vydania obvinenej na územie Slovenskej republiky v inej trestnej veci. Súd sa touto otázkou zaoberal len čiastočne, s odkazom na uznesenie najvyššieho súdu z 25. augusta 2015, sp. zn. 2 Tdo 44/2015, ktorý však rozhodoval ako súd dovolací v inom konaní. Súd nižšieho stupňa sa preto mali s predmetným problémom vysporiadať, a to najmä s prihliadnutím na absenciu riešenia námietky obvinenej o porušení jej práv na obhajobu vo vydávacom konaní v Rakúsku. Poučenie rakúskych justičných orgánov o možnosti zjednodušeného vydania, s ktorým nie je spojená zásada špeciality, v zápisnici z pojednávania pred Krajským súdom pre trestné veci vo Viedni z 18. decembra 2009 nemožno považovať za dostačujúce (v zápisnici z 30. decembra 2009 poučenie úplne absentuje), navyše keď obvinená nemala pri výsluchu a súhlase so zjednodušeným vydávacím konaním ani obhajcu, čím došlo k porušeniu práva na obhajobu. V tejto súvislosti poukázala na možné porušenie čl. 6 Dohovoru a čl. 13 Rámcového rozhodnutia rady z 13. júna 2002 o európskom zatykači a postupoch odovzdávania osôb medzi členskými štátmi.

Obvinená všetky svoje tvrdenia podporila poukazom na rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, EŠLP a Ústavného súdu Slovenskej republiky.

Dovolaciemu súdu následne navrhla, aby rozhodol, že napadnutým uznesením a konaním, ktoré mu predchádzalo, bol porušený zákon v intenciách dovolacích dôvodov v neprospech obvinenej. Napadnuté uznesenie, rozsudok súdu prvého stupňa, ako aj ďalšie obsahovo nadväzujúce rozhodnutia, ak vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo zrušením, stratili podklad, zrušil a špecializovanému trestnému súdu prikázal, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol, a to v inom zložení senátu ako v pôvodnom konaní.

Predseda senátu súdu prvého stupňa v súlade s ustanovením § 376 Tr. por. zaslal rovnopis dovolania na vyjadrenie prokurátorovi, ktorý na podanie nereagoval.

Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 377 Tr. por.) pred vydaním rozhodnutia o dovolaní skúmal procesné podmienky pre jeho podanie a zistil, že dovolanie je prípustné [§ 368 ods. 1, ods. 2 písm. h) Tr. por.], bolo podané oprávnenou osobou prostredníctvom zvoleného obhajcu [§ 369 ods. 2 písm. b) Tr. por., § 373 ods. 1 Tr. por.], v zákonom stanovenej lehote (§ 370 ods. 1 Tr. por.) a na zákonom určenom mieste (§ 370 ods. 3 Tr. por.), spĺňa obsahové náležitosti uvedené v § 374 Tr. por., avšak dovolací súd zistil, že dovolanie obvinenej je potrebné odmietnuť, pretože nie je dôvodné.

Na úvod je nutné ozrejmiť zloženie senátu.

Dovolací senát sa skladá z piatich členov (§ 18 ods. 1 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov). Zloženie päťčlenného senátu sa v zmysle judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky [napr. č. k. I. ÚS 448/2016-57 (ďalej len „ústavný súd“)] spravuje rozvrhom práce najvyššieho súdu, ktorý je aktuálny v deň doručenia podania na súd (v intenciách najvyššieho súdu je smerodajný deň predloženia dovolania spolu s celým spisovým materiálom do podateľne najvyššieho súdu). Dovolanie obvinenej A. A. bolo najvyššiemu súdu predložené 6. augusta 2019, kedy bol aktuálny

rozvrh práce Najvyššieho súdu Slovenskej republiky na rok 2019 v znení opatrenia č. 8 (ďalej len „rozvrh práce“). Do senátu 2 TdoV boli v tom čase zaradení predsedovia senátu - JUDr. Peter Hatala, JUDr. Juraj Kliment, stáli členovia senátu - JUDr. Alena Šišková, JUDr. Pavol Farkaš, JUDr. Martin Bargel a náhradní členovia senátu - JUDr. Jana Serbová, JUDr. Peter Szabo, JUDr. Martin Piovartsy a JUDr. Viliam Dohňanský. Stálej členke senátu JUDr. Alene Šiškovej zanikla ku dňu 1. augusta 2021 funkcia sudcu (odchod do dôchodku), preto bola nahradená prvou náhradnou členkou senátu, a to JUDr. Janou Serbovou. V tejto súvislosti treba zdôrazniť, že pri určovaní členov senátu, ako aj náhradného člena platí striktná postupnosť vyplývajúca z rozvrhu práce. To znamená, že náhradní členovia nemôžu bez zákonného dôvodu (napr. vylúčenie v predmetnej trestnej veci podľa § 31 Tr. por.) preskočiť stálych členov, resp. predsedov senátu. Rovnako náhradní členovia s vyšším poradovým číslom (7.-9.) nemôžu bez zákonného dôvodu predbehnúť náhradného člena s nižším poradovým číslom (6.).

Najvyšší súd ďalej poznamenáva, že dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok a nie je určené na nápravu akýchkoľvek pochybení súdov, ale len tých najzávažnejších, mimoriadnych, procesných a hmotnoprávných vád. Dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktorým bola vec právoplatne skončená, preto predstavuje výnimočný prielom do inštitútu právoplatnosti, ktorá je dôležitou zárukou stability právnych vzťahov a právnej istoty. Možnosti podania dovolania, vrátane dovolacích dôvodov, sú z tohto dôvodu striktné obmedzené, aby sa širokým uplatnením tohto mimoriadneho opravného prostriedku nezakladala ďalšia riadna opravná inštanca. Dovolací súd preto nie je povolaný na revíziu napadnutého rozhodnutia z vlastnej iniciatívy. Z ustanovenia § 385 ods. 1 Tr. por. expressis verbis vyplýva, že je viazaný dôvodmi dovolania, ktoré sú v ňom uvedené. Viazanosť dovolacieho súdu dôvodmi dovolania sa týka vymedzenia chýb napadnutého rozhodnutia a konania, ktoré mu predchádzalo (§ 374 ods. 1 Tr. por.) a nie právnych dôvodov dovolania uvedených v ňom v súlade s § 374 ods. 2 Tr. por. z hľadiska ich hodnotenia podľa § 371 Tr. por. Podstatné sú teda vecné argumenty uplatnené dovolateľom a nie ich subsumpcia (podradenie) pod konkrétne ustanovenia § 371 Tr. por. (bližšie vid' R 120/2012).

K namietanému porušeniu práva na obhajobu je potrebné uviesť, že konštantná judikatúra dovolacieho súdu právo na obhajobu v zmysle § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por. chápe ako vytvorenie podmienok pre plné uplatnenie procesných práv obvineného a jeho obhajcu a zákonný postup pri reakcii orgánov činných v trestnom konaní a súdu na uplatnenie každého obhajovacieho práva. Právo na obhajobu garantované čl. 6 ods. 3 Dohovoru, ako aj čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky nachádza svoj odraz v celom rade ustanovení Trestného poriadku upravujúcich jednotlivé čiastkové obhajovacie práva obvineného v rôznych štádiách trestného konania. Prípadné porušenie len niektorého z nich, pokiaľ sa to zásadným spôsobom neprejaví na postavení obvineného v trestnom konaní, samo osebe nezakladá dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por. Z dikcie citovaného dovolacieho dôvodu je totiž jednoznačne zrejmé, že len porušenie práva na obhajobu zásadným spôsobom je spôsobilým dovolacím dôvodom. Podľa ustálenej rozhodovacej praxe najvyššieho súdu potom o zásadné porušenie práva na obhajobu ide najmä v prípade, keď obvinený nemal v konaní obhajcu, hoci v jeho trestnej veci boli splnené dôvody povinnej obhajoby. Výnimočne môže ísť aj o porušenie iných obhajovacích práv obvineného, ktorých porušenie sa prejaví na jeho postavení zásadným spôsobom.

Obvinená vyvodzovala porušenie práva na obhajobu z nevykonania dôkazov, absencie riadneho odôvodnenia výrokov o vine a treste odvolacím súdom a presvedčivejšej argumentácie k jej účasti na trestnom čine úkladnej vražde, nesprávneho vyrovnania sa s relevantnými okolnosťami.

Súd prvého stupňa na hlavnom pojednávaní konanom 4. decembra 2015 uznesením odmietol návrh obhajcu R. Y., ku ktorému sa pridal aj obhajca obvinenej A. A., na prehratie previerky výpovede Y. L. v procesnom postavení svedka z 11. decembra 2009. Súd rozhodnutie odôvodnil tým, že pri previerke výpovede bol obžalovaný Y. L. v procesnom postavení svedka s tomu prislúchajúcim poučením. Prípadné rozpory vo výpovediach na hlavnom pojednávaní nebolo možné odstraňovať pre procesnú nespôsobilosť previerky a nevykonanie tohto dôkazu v trestnej veci (č. l. 2596). Uznesením na hlavnom pojednávaní konanom 7. januára 2016 súd podľa § 272 ods. 3 Tr. por. odmietol návrh obhajcu obvinenej A. A. na doplnenie dokazovania o. i. oboznámením výpovede obžalovaného Y. L., ktorý bol 21. januára

2011 vypočutý v procesnom postavení svedka. Rovnako súd odmietol návrh ďalšieho obhajcu na doplnenie dokazovania čítaním výpovedí obžalovaného Y. L., vypočutého v procesnom postavení svedka. Súd odmietnutie odôvodnil okolnosťami nepodstatnými pre rozhodnutie, ako aj tým, že dôležité okolnosti boli zistené skôr navrhnutými a vykonanými dôkazmi (č. I. 2616).

Odmietnutím vykonania navrhnutých dôkazov nedošlo k porušeniu práv obvinenej, keďže medzi práva obvineného nepatrí vyhovieť všetkým návrhom na vykonanie dokazovania. Je na súdoch zvážiť, či navrhnutý dôkaz považujú za relevantný na zistenie skutkového stavu bez dôvodných pochybností. Ak dospejú k negatívnemu výsledku, sú povinné rozhodnúť o odmietnutí dôkazu.

Obdobný názor zastáva aj ústavný súd. Právo na spravodlivý proces je naplnené tým, že všeobecné súdy zistia skutkový stav a po výklade a použití relevantných právnych noriem rozhodnú tak, že ich skutkové a právne závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo že boli prijaté v zrejmom omyle konajúcich súdov, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces. Do práva na spravodlivý proces nepatrí právo účastníka konania, aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi, navrhovaním a hodnotením dôkazov (uznesenie ústavného súdu z 31. augusta 2004, sp. zn. IV. ÚS 252/04). Z čl. 6 ods. 3 písm. d) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd nevyplýva povinnosť súdneho orgánu vykonať všetky dôkazy navrhnuté v trestnom konaní (vrátane výsluchu svedkov), avšak odmietnutie žiadosti obžalovaného o vykonanie ním navrhovaných dôkazov v trestnom konaní musí byť súdom náležite zdôvodnené (uznesenie ústavného súdu z 11. júla 2012, sp. zn. II. ÚS 258/2012).

Dovolací súd zo spisového materiálu zistil, že súd prvého stupňa sa riadne zaoberal navrhnutými dôkazmi a zákonným spôsobom ich odmietol s náležitým odôvodnením. Dôvodom odmietnutia návrhov týkajúcich sa výpovedí Y. L. v pozícii svedka pritom nebola iba ich procesná nepoužiteľnosť (ako prezentuje obvinená), ale tiež skutočnosť, že ich súd nepovažoval za podstatné pre rozhodnutie.

Pokiaľ ide o nepoužiteľnosť dôkazov, s touto sa vyrovnal i odvolací súd, keď konštatoval správnosť postupu súdu prvého stupňa (str. 15 uznesenia odvolacieho súdu). V tejto súvislosti je nutné dodať, že v dvojinštannom súdnom konaní tvoria rozhodnutia súdu prvého a druhého stupňa jednotu, a preto je nadbytočné, aby odvolací súd opakoval vo svojom rozhodnutí závery súdu prvého stupňa, ktoré považuje za správne. Možnosť odkazu na rozhodnutie nižšieho stupňa je pritom súladné so zákonom aj podľa rozhodovacej praxe ústavného súdu.

K rovnakému záveru ako súdy nižšieho stupňa dospel najvyšší súd v judikáte R 97/2018-I, ktorého podkladom bola práve prejednávaná trestná vec na základe dovolania obvineného R. Y.:

I. Úprava možnosti čítania zápisnice o skoršom výsluchu či už obžalovaného (§ 258 ods. 4 Trestného poriadku) alebo svedka (§ 264 ods. 1 Trestného poriadku) na hlavnom pojednávaní rešpektuje princíp nezameniteľnosti aktuálneho procesného postavenia vypočúvanej osoby (ktoré sa mohlo v predchádzajúcom priebehu konania zmeniť). Preto nie je možné čítať na odstraňovanie rozporov vo výpovedi obžalovaného jeho skoršiu výpoveď ako svedka, a naopak.

Pravidlo uvedené v predchádzajúcej vete nie je možné obísť čítaním zápisnice o skoršom výsluchu osoby v odlišnom než aktuálnom procesnom postavení (v predchádzajúcom priebehu konania) ako listinného dôkazu podľa § 269 Trestného poriadku.

Princíp nezameniteľnosti procesného postavenia platí aj pre náhradu výpovede na hlavnom pojednávaní; za "spoluobžalovaného" uvedeného v návete § 263 ods. 3 Trestného poriadku sa považuje osoba v takom pôvodnom procesnom postavení, ktorá už v čase konania hlavného pojednávania spoluobžalovaným nie je (konanie proti nej bolo skončené, bola vylúčená zo spoločného konania - inak by sa použilo ustanovenie § 258 ods. 4 Trestného poriadku) a túto osobu nie je možné (z faktických, nie právnych dôvodov) vypočúť ako svedka.

Aj keď obvinená nesúhlasila s názorom prezentovaným v danom judikáte, je potrebné predovšetkým zdôrazniť, že správnosť názoru najvyššieho súdu potvrdil ústavný súd v uznesení zo 6. marca 2019, sp. zn. I. ÚS 66/2019, keď odmietol ústavnú sťažnosť obvineného R. Y. podanú pre porušenie zákona z dôvodu neprečítania svedeckých výpovedí Y. L.. Ústavný súd sa stotožnil s názormi prezentovanými v uzneseniach najvyššieho súdu sp. zn. 6 To 4/2016 a sp. zn. 1 TdoV 9/2017, keď navyše konštatoval, že „... rovnako ako najvyšší súd nie je na rozdiel od sťažovateľa presvedčený o procesne možnom vykonaní dôkazu bez toho, aby následne v súvislosti s ním nedošlo v záverečnej etape dokazovania k jeho hodnoteniu, a to samostatne, ako aj vzájomne s inými dôkazmi. Práve v tejto fáze by nepochybne došlo k stavu, keď by konajúce všeobecné súdy museli vzhľadom na potrebu prikloniť sa k tej či onej výpovedi tieto výpovede navzájom konfrontovať, a to aj s následným vťahnutím spoluobvineného do dokazovania, čo by mohlo vyvolať určitú kolíziu s ustanovením § 257 ods. 8 Trestného poriadku práve neumožňujúcim takýto postup. ... Je bez akýchkoľvek pochybností, že len samotné izolované prečítanie svedeckej výpovede spoluobžalovaného by neprinieslo sťažovateľom požadovaný efekt, teda preukázanie nehodnovernosti spoluobžalovaného. ... vo veci konajúce súdy by v konečnom dôsledku museli na takto vytvorený stav reagovať, avšak ako ž bolo uvedené, adekvátny postup bol v danom prípade nesúladný so zákonom.“

Ústavný súd zároveň vyslovil záver publikovaný v Zbierke nálezov a rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky pod č. 37/2019:

Ak sa zákonne získaná svedecká výpoveď obžalovaného v trestnom konaní neskôr stala procesne nepoužiteľným dôkazným prostriedkom z dôvodu vznesenia obvinenia tejto osobe, stalo sa tak aj vo vzťahu k preukazovaniu jej nehodnovernosti v tom istom trestnom konaní poukazovaním na nejednotnosť jej výpovede v postavení svedka a jej výpovede ako obvineného. Nie je porušením základného práva na súdnu ochranu ani základného práva na obhajobu, ak všeobecné súdy nevyhovejú návrhu spoluobžalovaného na prečítanie dotknutých zápisníc ako listinných dôkazov.

Z vyššie uvedeného je teda zrejmé, že súdy nižšieho stupňa sa dostatočným spôsobom vyrovnali s odmietnutím predmetných návrhov na vykonanie dokazovania, pričom svojím postupom súladným so zákonom neporušili žiadne práva obvinenej. Dovolací súd preto naplnenie dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por. nezistil.

Pokiaľ ide o námietky smerujúce k nedostatočnému odôvodneniu napadnutého rozhodnutia, v prvom rade je potrebné zdôrazniť, že dovolanie len proti odôvodneniu rozhodnutia nie je prípustné (§ 371 ods. 7 Tr. por.). Nad rámec uvedeného je však nutné konštatovať, že odvolací súd sa správnosťou výrokov o vine a treste u obvinenej A. A. zaoberal jednak poukazom na vyhodnotenie dokazovania súdom prvého stupňa (v tejto súvislosti dovolací súd opätovne pripomína jednotu odôvodnenia rozhodnutí súdov nižšieho stupňa), ako aj zosumarizovaním skutočností, ktoré považoval za preukazujúce vinu okrem iného i obvinenej, pričom reflektoval na námietky obvinenej (str. 15 - 16 uznesenia odvolacieho súdu).

Ostatné námietky obvinenej smerovali k polemike s názormi súdov nižšieho stupňa o jej vine a k rozsahu dokazovania.

Prípadný rozpor skutkového stavu s vykonaným dokazovaním by však bolo možné napádať jedine podľa § 371 ods. 3 Tr. por. prostredníctvom dovolania ministra spravodlivosti, ktorý však koná iba na podnet. Navyše hodnotenie dôkazov spôsobom, ktorý by zodpovedal predstavám obvineného, nepatrí pod žiadny dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 Tr. por.

V rámci dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por. obvinená poukazovala na rozpor právnej vety s popisom skutku, absenciu zavinenia, motívu, pomoci v skutkovej vete a úmysel vzťahujúci sa k inému trestnému činu, než za ktorý bola odsúdená.

V nadväznosti na uplatnený dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por. je v prvom rade

potrebné zdôrazniť, že dovolanie z citovaného dôvodu možno podať, ak rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia; správnosť a úplnosť zisteného skutku však dovolací súd nemôže skúmať a meniť.

V rámci posudzovania existencie tohto dovolacieho dôvodu súd skúma, či skutok ustálený súdmi v pôvodnom konaní bol správne podradený (subsumovaný) pod príslušnú skutkovú podstatu trestného činu upravenú v Trestnom zákone. Len opačný prípad odôvodňuje naplnenie tohto dovolacieho dôvodu. Do úvahy prichádzajú alternatívy, že skutok mal byť právne kvalifikovaný ako iný trestný čin alebo, že skutok nie je trestným činom.

Obzvlášť závažného zločinu úkladnej vraždy podľa § 144 ods. 1, ods. 2 písm. f) Tr. zák. spáchaného formou účastníctva ako pomocník podľa § 21 ods. 1 písm. d) Tr. zák. sa dopustí ten, kto úmyselne poskytol inému pomoc na spáchanie trestného činu (v danom prípade úkladnej vraždy, ktorej sa dopustí ten, kto iného úmyselne usmrtil s vopred uváženou pohnútkou), najmä zadovážením prostriedkov, odstránením prekážok, radou, utvrdzovaním v predsavzatí, sľubom pomôcť po trestnom čine, pričom čin bol spáchaný v úmysle získať majetkový prospech.

Súdy nižšieho stupňa kládli obvinenej za vinu, že poskytla inému pomoc na spáchanie trestného činu zadovážením prostriedkov a utvrdzovaním v predsavzatí v tom, aby ďalšie osoby iného úmyselne usmrtili s vopred uváženou pohnútkou a taký čin bol spáchaný v úmysle získať majetkový prospech. Právna veta teda reflektovala na skutkovú podstatu predmetného trestného činu a aj podľa názoru dovolacieho súdu mala odraz v skutkovej vete.

Zo skutkovej vety vyplýva pomoc v podobe utvrdzovania v predsavzatí spáchať trestný čin úkladnej vraždy („... jej navrhli, že najlepšou alternatívou bude, ak U. E. zmizne navždy, s čím A. A. súhlasila pod podmienkou, že ak už vyplatí peniaze, tak chlap musí byť definitívne mŕtvy ...“) inými osobami („... Y. L. spoločne s R. Y. ...“) a poskytnutia prostriedkov [„... za tým účelom o pár dni vyplatila Y. L. a R. Y. finančnú odmenu v sume 1.500.000,- Sk (v prepočte 49.790,80 Eur) ...“]. Úmysel získať majetkový prospech je zrejmý z prvej časti skutkovej vety („... A. A. v snahe podvodným spôsobom získať a následne predať rodinný dom ..., ktorého vlastníkom bol v tom čase U. E...“). Popis skutku teda nesmeroval k samotnému podvodnému konaniu, ako sa mylne domnievala obvinená. Cez neho bol len vyjadrený úmysel získať majetkový prospech, nakoľko konanie obvinenej pokračovalo k definitívnemu vyriešeniu problému s poškodeným. V tejto súvislosti neobstojí tvrdenie obvinenej o absencii vopred uváženej pohnútky, ktorá sa vzťahovala len na spoluobvinených, a jej zavinenia. Zo skutkovej vety je evidentné, že obvinená mala vedomosť o rozhodnutí spoluobvinených usmrtiť poškodeného, s čím súhlasila, t. j. konala vopred v priamom úmysle ohroziť záujem chránený Trestným zákonom (ľudský život).

Naopak obvinená sa podľa skutkovej vety nemohla dopustiť spáchania neprekazenia trestného činu podľa § 341 Tr. zák. (a už vôbec nie pomoci k takému činu), keďže s návrhom spoluobvinených súhlasila s tým, že „chlap musí byť definitívne mŕtvy“. Navyše páchatelom neprekazenia trestného činu nemôže byť účastník trestného činu (podľa § 21 ods. 1 Tr. zák. patrí pomocník medzi účastníkov trestného činu), ku ktorému malo neprekazenie smerovať.

Pokiaľ ide o motív, ako fakultatívny znak subjektívnej stránky trestného činu, tento je predmetom dokazovania. Dovolací súd však nie je oprávnený preskúmať na podklade dovolania obvineného skutkové okolnosti [čo vyplýva priamo z dikcie ustanovenia § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por.]. Tieto by bolo možné napádať jedine podľa § 371 ods. 3 Tr. por. prostredníctvom dovolania ministra spravodlivosti.

Dovolací súd nezistil okolnosti odôvodňujúce naplnenie dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por.

Neprípustnosť trestného stíhania a teda naplnenie dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. k) Tr. por. obvinená vzhľadom na nevzdanie sa zásady špeciality a v následnej absencii dodatočného súhlasu justičného orgánu Rakúskej republiky.

Podľa § 9 ods. 1 písm. b) Tr. por. trestné stíhanie nemožno začať, a ak už bolo začaté, nemožno v ňom pokračovať a musí byť zastavené, ak ide o osobu, ktorá je vyňatá z pôsobnosti orgánov činných v trestnom konaní a súdu, alebo o osobu, na ktorej stíhanie je potrebný súhlas, ak taký súhlas nebol oprávneným orgánom daný.

Podľa § 31 ods. 1 zákona č. 154/2010 Z. z. o európskom zatýkacom rozkaze (ďalej len „zákon o EZR“) osoba, ktorá bola vydaná z iného členského štátu na základe európskeho zatýkacieho rozkazu, nesmie byť v štáte pôvodu stíhaná, odsúdená, nemôže byť obmedzená jej osobná sloboda za trestné činy, ktoré spáchala pred vydaním, na ktoré sa európsky zatýkací rozkaz nevzťahoval.

Podľa § 31 ods. 2 písm. e) zákona o EZR ak bola osoba vydaná do Slovenskej republiky, zásada špeciality sa neuplatní, ak osoba sa vzdala práva na uplatnenie zásady špeciality podľa odseku 1 v rámci konania vo vykonávajúcom štáte.

Podľa § 32 ods. 1 zákona o EZR ak má byť osoba, ktorá bola vydaná do Slovenskej republiky z iného členského štátu na základe európskeho zatýkacieho rozkazu s uplatnením zásady špeciality stíhaná pre trestný čin spáchaný pred vydaním, ktorý nebol predmetom pôvodného európskeho zatýkacieho rozkazu, alebo má táto osoba vykonať trest odňatia slobody, ktorý jej bol uložený súdom Slovenskej republiky pred jej vydaním, nebol predmetom pôvodného zatýkacieho rozkazu a nenastala žiadna z podmienok uvedených v § 31 ods. 2, súd požiada vykonávajúci justičný orgán o dodatočný súhlas s trestným stíhaním alebo výkonom trestu odňatia slobody.

Z predloženého spisového materiálu vyplýva, že otázka uplatnenia zásady špeciality vo vzťahu k obvinenej sa riešila už v prípravnom konaní. Na podnet vyšetrovateľa podal prokurátor 19. júna 2012 súdu prvého stupňa návrh na vydanie európskeho príkazu na zatknutie a vyžiadanie dodatočného súhlasu na vydanie obvinenej od justičných orgánov Rakúskej republiky (č. l. 153 - 157). Dňa 2. októbra 2012 sudca pre prípravné konanie súdu prvého stupňa oznámil prokurátorovi, že európsky zatýkací príkaz nevydá, lebo vyžiadanie dodatočného súhlasu nie je potrebné, keďže obvinená súhlasila so zjednodušeným vydaním na Slovensko a v povoľovacom uznesení z 30. decembra 2009 je výslovne uvedené, že s „týmto zjednodušeným vydaním nie je spojená žiadna zásada špeciality“. Uvedenú skutočnosť súd preveroval aj cez kontaktný bod EJN v Rakúskej republike, pričom Spolkové ministerstvo spravodlivosti listom z 24. júla 2012 potvrdilo, že u obvinenej došlo k zjednodušenému vydaniu bez spojenia s účinkami zásady špeciality (č. l. 158 - 165).

Z prekladu zápisnice o výsluchu obvinenej z 18. decembra 2009 (č. l. 174 -179) zasa vyplýva, že obvinená bola dvakrát poučená o možnosti zjednodušeného vydania s tým, že v takom prípade by nemala ochranu špeciality a v štáte, ktorý si vydanie vyžiadala, by mohla byť stíhaná za iné skutky ako za ten, za ktorý bolo vydanie žiadané. Obvinená súhlasila s vydaním „na očakávanom prvom hlavnom skúšobnom pojednávaní“. Súčasne bola obvinená poučená o práve upovedomiť svojho obhajcu pred samotnou výpoveďou, zvoliť si obhajcu a dostať pomocného obhajcu pre konanie. Obvinená po oznámení uznesenia na uloženie vydávacej väzby navrhla iba pomocného obhajcu pre konanie. Podľa zápisnice z pojednávania o väzbe z 30. decembra 2009 (č. l. 180 - 182) obvinená, v prítomnosti obhajkyne, opätovne súhlasila so zjednodušeným vydaním. Následne v ten istý deň vydal sudca Krajského súdu pre trestné veci Viedeň (povoľovacie) uznesenie o nariadení zjednodušeného vydania obvinenej, v ktorom uviedol, že s tým nie je spojená zásada špeciality (č. l. 134). Rovnako v správe pre Okresný súd Bratislava II, ktorý obvinenú žiadal vydať, sudca Krajského súdu pre trestné veci Viedeň oznámil, že obvinená súhlasila so zjednodušeným vydaním na Slovensko (č. l. 133).

Zo zápisníc vyhotovených rakúskymi justičnými orgánmi je jednoznačne zrejmé, že na obvinenú sa nevzťahovala zásada špeciality, keďže s daným typom vydávacieho konania takáto zásada nebola

spojená. Uvedenú skutočnosť potvrdilo aj Spolkové ministerstvo spravodlivosti Rakúskej republiky. Dodatočný súhlas preto nebol potrebný. Na tento fakt nemal vplyv ani návrh prokurátora z 19. júna 2012, nakoľko v čase podania žiadosti nemal k dispozícii všetky relevantné informácie, ani prípis sudcu Okresného súdu Bratislava II o nevyjadrení sa obvinenej k ne/uplatneniu zásady špeciality, keďže s vydaním zásada špeciality nebola spojená. Obvinená pritom už v prípravnom konaní bola viackrát upovedomená rôznymi prokurátormi o zákonnosti trestného stíhania a neuplatnení zásady špeciality (napr. uznesenie o zamietnutí sťažnosti obvinenej proti uzneseniu o vznesení obvinenia zo 4. decembra 2012, preskúmanie postupu policajta zo 6. decembra 2012, prípis k podnetu z 10. decembra 2012, preskúmanie postupu vyšetrovateľa z 5. januára 2013). Obdobnú argumentáciu obvinená opakovala aj počas celého súdneho konania, pričom súdy nižšieho stupňa sa k nej vyjadrili na str. 19-20 rozsudku súdu prvého stupňa, resp. na str. 17 uznesenia odvolacieho súdu.

K námietke obvinenej o nemožnosti riadneho vzdania sa zásady špeciality na výsluchu z 18. decembra 2009 pre absenciu obhajcu je nutné predovšetkým uviesť, že obvinená bola pred výsluchom, ako aj počas neho, poučená o práve upovedomiť obhajcu, resp. si ho zvoliť. Napriek tomu prítomnosť obhajcu nežiadala.

V tejto súvislosti dovolací súd dáva do pozornosti zásadu *vigilantibus iura scripta sunt* (práva patria len bdelym). Teda patria tým, ktorí sa aktívne zaujímajú o ochranu a výkon svojich práv. Zanedbanie svojich práv v skorších štádiách konania, navyše v inom štáte, nemožno reparovať v dovolacom konaní. Ak obvinená bola názoru, že vo vydávacom konaní došlo k porušeniu jej práv, mala sa ich nápravy dožadovať v Rakúskej republike. Na pojednávaní konanom 30. decembra 2009 bola pritom kvalifikovane zastúpená obhajkyňou, ktorá nielenže nevzniesla námietku, ale v jej prítomnosti obvinená opätovne súhlasila so zjednodušeným vydaním.

Dovolací súd sa taktiež nestotožnil s tvrdením obvinenej o formálnom poučení o vzdaní sa zásady špeciality pri výsluchu konanom 18. decembra 2009. Na stranách 3 a 5 zápisnice z výsluchu je uvedené, že v prípade zjednodušeného vydania by obvinená nemala ochranu špeciality a teda v štáte, ktorý žiadal vydanie, by mohla byť stíhaná aj za iné skutky. Napriek tomu súhlasila s vydaním. Je pritom evidentné, že pojednávaniu o väzbe z 30. decembra 2009, na ktorom bolo zjednodušené vydanie nariadené, predchádzal práve výsluch obvinenej z 18. decembra 2009. Obe konania teda spolu súviseli.

Na záver dovolací súd dodáva, že v konaní nebola porušená zásada špeciality a teda ani potrebný dodatočný súhlas, a preto nemohlo dôjsť k aplikácii ustanovenia § 9 ods. 1 písm. b) Tr. por. a z toho vyplývajúceho naplnenia dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. k) Tr. por. Zároveň obvinenou prezentovaný judikát najvyššieho súdu R 56/2013 bol v danom prípade nepoužiteľný, nakoľko sa dotýkal úplne inej situácie (uzavretie dohody o vine a treste napriek výslovnému nevzdaniu sa zásady špeciality pri vydávacom konaní, pričom nenastala žiadna z podmienok uvedených v § 31 ods. 2 zákona o EZR).

Vzhľadom na to, že v rozsahu námietok neboli naplnené uplatnené dôvody dovolania, najvyšší súd pomerom hlasov 5:0 dovolanie obvinenej A. A. podľa § 382 písm. c) Tr. por. uznesením na neverejnom zasadnutí odmietol.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu opravný prostriedok nie je prípustný.